

Ontwerp van decreet tot wijziging van de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen, de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening van 15 mei 2009 en het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018

Samenvatting

Dit wijzigingsdecreet bundelt de wijzigingen aan een aantal omgevingsgerelateerde regelgevingen.

De wijzigingen aan de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen komt tegemoet aan een lacune waarbij er geen administratief beroep mogelijk was tegen het verkrijgen van of de weigering tot het verkrijgen van een machtiging voor het uitvoeren van werken aan publieke grachten. Dergelijk beroep bestaat al voor de categorie gerangschikte onbevaarbare waterlopen en wordt nu ook ingevoerd voor de categorie publieke grachten.

De Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening wordt uitgebreid met een artikel dat voorwaarden oplegt voor het verlenen van een omgevingsvergunning voor het bouwen of herbouwen van een gebouw of voor het verkavelen van gronden en de aanwezigheid van een aansluiting op openbare of de aanwezigheid van private zuiveringscapaciteit voor huishoudelijk afvalwater.

De wijzigingen aan het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018 verbeteren de wettelijke omkadering voor het lokaal beleid rond hemelwater en droogte en verruimen het handhavingskader voor de opvolging van actoren in de waterketen.

Zo wordt in het kader van voorbereiding en opvolging van het integraal waterbeleid het instrument "hemelwater- en droogteplan" decretaal verankerd als een onderdeel van dat integraal waterbeleid. Met dergelijk plan ontwikkelen steden en gemeenten een integrale visie op het ter plaatse kan houden, hergebruiken, infiltreren, bufferen en vertraagd afvoeren van hemelwater en het verhogen van de weerbaarheid van het lokaal watersysteem. De wijzigingen leggen de verplichting op om een gebiedsdekkend plan op te maken, de procedure die daarvoor gevolgd moet worden met inbegrip van publieke raadpleging en het mandaat voor de Vlaamse Regering om voor die aspecten de nadere, noodzakelijke regels uit te werken.

Het verankeren van de hemelwater- en droogteplannen zorgt ervoor dat ook bepaalde voorwaarden rond subsidiëring van de uitbouw van waterzuiveringsinfrastructuur – in het kader van de gemeentelijke saneringsverplichting - bijgestuurd moeten worden.

Wat betreft handhaving wordt het reeds bestaande handhavingskader op de productie, controle en levering van water bestemd voor menselijke aanwending uitgebreid in functie van de nieuwe regelgeving rond waterhergebruik en de geactualiseerde regelgeving rond drinkwater. Een handhavingskader voor de opvolging van de actoren die verantwoordelijk zijn voor de invulling van de saneringsverplichting op lokaal niveau wordt eveneens voorzien.

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

A. Situering

Wijzigingen aan de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen

1° Met de wijzigingen aan de wet wordt een beroepsmogelijkheid geboden bij de minister bevoegd voor de omgeving en de natuur in het geval er voor inrichtings- of andere werken een machtiging toegekend wordt of een machtiging geweigerd wordt. Dergelijk beroep is al voorzien in de wet als het gaat om inrichtingswerken of andere werken aan een onbevaarbare waterloop. In uitvoering van die wet zijn de onbevaarbare waterlopen gerangschikt, waarbij het beheer van elke categorie aan een specifieke actor is toegewezen. Daarnaast voorziet de wet echter ook in de zogenaamde publieke grachten. Dit zijn grachten die beheerd worden door een gemeente, polder of watering en daarvoor aangeduid werden als publieke gracht. Ook voor het machtigingsproces op publieke grachten wordt nu een analoge beroepsmogelijkheid ingevoerd.

Wijzigingen aan het gecoördineerd decreet van 15 mei 2009 Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO)

2° De VCRO wordt uitgebreid met een artikel dat voorwaarden oplegt voor het verlenen van een omgevingsvergunning voor het bouwen of herbouwen van een gebouw of voor het verkavelen van gronden en de aanwezigheid van een aansluiting op openbare of de aanwezigheid van private zuiveringscapaciteit voor huishoudelijk afvalwater.

Deze wijzigingen kaderen in de doelstellingen van het realiseren van een performante zuiveringsketen. Om die ambitie te realiseren moet er immers gestart worden met de aanpak van de bron van het afvalwater. Een aansluiting van lozingspunten op een openbare zuivering of individuele zuivering is daarbij de eerste stap.

Wijzigingen aan het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018

3° De goede toestand van onze waterlichamen is een strategische doelstelling van de waterbeleidsnota 2020-2025.¹ Daaraan is de krachtlijn gekoppeld om de kwaliteit van zowel oppervlaktewater en grondwater blijvend te verbeteren. Bovendien moet de krachtlijn "de waterketen duurzaam beheren" daar versterkend aan werken. Het is immers via een performante zuiveringsketen dat de resterende lozingen op bovenlopen verder aangepakt worden, gezien hun beperkt bufferend vermogen. Ook het beperken van waterschaarste en droogte en de maatschappelijke, economische en ecologische gevolgen is een prioritaire

1

<https://www.integraalwaterbeleid.be/nl/stroomgebiedbeheerplannen/waterbeleidsnota/derde-waterbeleidsnota/deel-visie/waterbeleidsnota-2020-2025-visietekst-volledig>

krachtlijn. De inspanningen voor de diverse krachtlijnen moeten synergetische resultaten opleveren die elkaar versterken.

4° Bij het aannemen van de nieuwste stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027, in uitvoering van de kaderrichtlijn Water, lanceerde de Vlaamse Regering een ambitieuze, begeleidende nota – “De grote STROOMversnelling” die inzet op bijkomende investeringen richting gezonde waterlopen in Vlaanderen.²³

De doelstellingen die in de begeleidende nota naar voren geschoven werden zijn duidelijk.

- Het verminderen van de vervuilingdruk.
- Een echte “geïntegreerde hemelwateraanpak”, die uitgewerkt wordt in de hemelwater- en droogteplannen.
- Gezonde en performante infrastructuur.

Die doelstellingen worden met de voorgestelde decreetwijzigingen gedeeltelijk ingevuld. Daaraan gekoppeld worden nog een aantal bijkomende optimalisaties voorgesteld. De decretale verankering van de hemelwater- en droogteplannen is een concrete invulling van de doelstelling die aansluit bij de geuite ambities en moet ervoor zorgen dat er op korte termijn voor elke stad en gemeente een goedgekeurd plan beschikbaar is, met daarin duidelijke acties.

5° De subsidieprogramma’s maken dat het Vlaams Gewest ten dele bijdraagt aan de kosten voor de aanleg en verbetering van de openbare riolen. Er wordt nu een concrete koppeling voorzien met de goedgekeurde hemelwater- en droogteplannen, die als voorwaarde zal gelden om projecten te kunnen opnemen in de subsidieprogramma’s. De uitbouw van openbaar saneringsnetwerk dient immers afgestemd te zijn op de lokale visie en aanpak inzake hemelwater- en droogte. Dit is één van de wijzigingen die moet bijdragen aan de algemene doelstelling van het integraal waterbeleid en ook de nodige stimulans moet bieden om het hemelwater- en droogteplan op te maken en goed te keuren.

6° Als sluitstuk voor de opvolging van de concrete doelstellingen is een performant toezicht noodzakelijk. Het bestaande handhavingskader inzake integraal waterbeleid dient dan ook verder geoptimaliseerd te worden voor wat betreft de handhaving op het luik sanering. Dit wordt al deels gerealiseerd door de opname op het subsidieprogramma afhankelijk te maken van een goedgekeurd hemelwater- en droogteplan en het performant invullen van saneringsverplichting. Daarnaast wordt het mandaat van de toezichthoudende ambtenaar verder aangevuld met concrete instrumenten met de mogelijkheid van blokkering van financiële middelen die zoals al gesteld geïnd zijn voor de invulling van de gemeentelijke saneringsverplichting.

Dit mandaat zal ingezet kunnen worden als de toezichthoudende ambtenaar al bepaalde raadgevingen, aanmaningen en bevelen heeft gericht aan de in gebreke blijvende partij die betrekking hebben op het onvoldoende invullen van concrete doelstellingen gekoppeld aan de uitbouw van infrastructuur of bepaalde openbare dienstverplichtingen die gekoppeld zijn aan de gemeentelijke saneringsverplichting.

7° Onmiddellijk wordt dan ook het luik handhaving bijkomend geoptimaliseerd als het gaat om productie en levering van water bestemd voor menselijke aanwending. Deze aanpassingen zijn gekoppeld aan zowel het nieuwe drinkwaterbesluit (Besluit van de Vlaamse Regering over de kwaliteit, kwantiteit en levering van water bestemd voor menselijke consumptie van 20 januari 2023) als aan het besluit omtrent waterhergebruik (Besluit van de Vlaamse Regering inzake de kwaliteit en de productie, de levering en het gebruik van teruggewonnen water van 14 juli 2023). De nodige aanpassingen worden doorgevoerd aan

² <https://beslissingenvlaamseregering.vlaanderen.be/?dateOption=select&endDate=2022-07-01T21%3A59%3A59.000Z&search=&startDate=2022-06-30T22%3A00%3A00.000Z>

³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=celex%3A32000L0060>

eventuele beroepsmogelijkheden en de concrete strafbepalingen en -maten geactualiseerd.

B. Inhoud

Probleemstelling en omgevingsanalyse

Wijzigingen wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen

8° De wijzigingen van de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen zijn ingegeven om belanghebbenden toegang te verlenen tot een rechtsmiddel – een beroep – wanneer zij niet akkoord gaan met het verlenen van een machtiging voor werken aan publieke grachten of het weigeren van een machtiging. Voor publieke grachten beheerd door polders en wateringen kan nu enkel beroep ingesteld moet worden bij de Raad van State die dergelijk beroep strikt gezien vooral bestuurlijk zal behandelen op grond van motivatie van de genomen beslissing. Het eigen beroep zoals voorzien in de wet laat een meer inhoudelijke toets toe.

9° Een equivalente beroepsmogelijkheid bestaat al als het gaat om gerangschikte onbevaarbare waterlopen. Er is echter geen argumentatie om een eventuele beroepsmogelijkheid voor de gerangschikte onbevaarbare waterlopen en de publieke grachten op een andere manier te behandelen. Zo kan het immers voorkomen dat bepaalde werken waarvoor machtiging gevraagd wordt zowel aan een gerangschikte onbevaarbare waterloop en een publieke gracht nodig zijn, waarbij in dergelijke situatie tegen een eventuele weigering wel een administratief beroep openstaat voor wat betreft de gerangschikte onbevaarbare waterloop, maar niet voor de betrokken publieke gracht. Dit kan tot een administratief knelpunt leiden.

Wijzigingen aan het gecoördineerd decreet van 15 mei 2009 Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO)

10° Aansluitend bij de ambitie om de zuiveringsgraad van huishoudelijk afvalwater te verhogen wordt een wijziging ingevoerd in de VCRO. De wijziging legt bijkomende voorwaarden op inzake de aansluitbaarheid van te bouwen of herbouwen gebouwen. Zo zal of aansluiting noodzakelijk zijn op openbare waterzuiveringsinfrastructuur of bij gebrek daaraan een individuele zuivering of een kleinschalige private (groeps)waterzuivering. Dit zal een bijkomende garantie bieden naar het behouden van de zuiveringsgraad van huishoudelijk afvalwater en een achteruitgang voorkomen.

11° Een zoneringsplan deelt het grondgebied van de gemeente op in het reeds gerioleerde gebied, het gebied waar nog een collectieve zuivering zal worden voorzien en het gebied waar geen collectieve, maar een individuele zuivering zal worden voorzien. Het zoneringsplan geeft tot op perceelniveau weer wat de maatregelen zijn die burger en gemeente moeten treffen. Elk project waarbij huishoudelijk afvalwater gegenereerd wordt, kan gesitueerd worden op de zoneringsplannen. (zie: <https://www.vmm.be/data/zoning-en-uitvoeringsplan>)

12° Voor wat verstaan wordt onder huishoudelijk afvalwater wordt gekeken naar de definitie in VLAREM, nl:

“afvalwater dat alleen bestaat uit het water dat afkomstig is van:

- 1° normale huishoudelijke activiteiten;
- 2° sanitaire installaties;
- 3° keukens;

4° het reinigen van gebouwen, zoals woningen, kantoren, plaatsen waar groot- of kleinhandel wordt gedreven, zalen voor vertoningen, kazernen, kampeerterrainen, gevangenissen, onderwijsinrichtingen met of zonder internaat, zwembaden, hotels, restaurants, drankgelegenheden, kapsalons;

5° wassalons, waar de toestellen uitsluitend door het cliënteel zelf worden bediend. Afvalwaterstromen van verzorgingsinstellingen die voldoen aan de voorwaarden, vermeld in artikel 5.49.0.4, worden voor de toepassing van dit besluit gelijkgesteld met huishoudelijk afvalwater;”

13° Hier zijn er vier mogelijke liggingen:

1° in het centraal gebied;

2° in het collectief geoptimaliseerd buitengebied;

3° in het individueel te optimaliseren buitengebied of buiten de gebieden voorzien op het zoneringsplan;

4° in het collectief nog te optimaliseren buitengebied.

14° In geval 1° en 2° moet onmiddellijk de aansluiting op het aanwezige rioleringsstelsel en op de reeds aanwezige collectieve zuivering worden voorzien, ongeacht het aantal woongelegenheden. Het is niet nodig om hiervoor een voorwaarde in de omgevingsvergunning op te leggen, aangezien de verplichting volgt uit Vlare.

In geval 3° is de aansluiting op riolering en waterzuivering, zelfs op langere termijn, niet voorzien. Hier moet dan ook een sanering door de bouw van individuele waterzuivering op perceelsniveau of een kleinschalige private (groeps)waterzuivering worden voorzien. Een septische put is in principe onvoldoende.

In geval 4° is het belangrijk om rekening te houden met de status hetzij de planning van de openbare riolerings- of waterzuiveringswerken waarop het project op termijn moet aansluiten. Enkel indien de rioolbeheerder bevestigt dat de aanbesteding van een riolering die is aangesloten op een operationele openbare waterzuiveringsinstallatie binnen de zes jaar gepland is, kan een omgevingsvergunning verleend worden. De rioolbeheerder dient hier bovendien over te waken dat de doelstellingen voor het gebied vastgelegd in kader van de invulling van de gemeentelijke saneringsverplichtingen niet in het gedrang komen. Met de voorgestelde wijziging wordt de aansluiting op zuivering verplicht gesteld door de koppeling aan de vergunningverlening. De regeling geldt voor omgevingsvergunningen voor het bouwen of herbouwen van meer dan negen wooneenheden of voor het verkavelen van grond waarbij er meer dan één bouwkavels bijkomen. De Vlaamse Regering krijgt het mandaat om een aantal aspecten verder te verfijnen.

Wijzigingen aan het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018

15° De lidstaten van de Europese Unie zijn wettelijk gehouden om hun waterlopen in een goede toestand te brengen. Daartoe moeten in 2027 de waterlopen voldoen aan de Europese waterkwaliteitsnormen.

Dit is dé doelstelling van de kaderrichtlijn Water waar via het instrument van de stroomgebiedbeheerplannen aan gewerkt wordt. De goede toestand in waterlopen is vooralsnog voor de meerderheid van die waterlopen nog niet bereikt anno 2023, terwijl de omzetting van de richtlijn dateert van 2003.

16° De lozing van ongezuiverd afvalwater (afkomstig van huishoudens) heeft een belangrijke impact op de kwaliteit van de waterlopen en op de doelstelling om voor die waterlopen een goede toestand te bereiken. Er worden ook al meer dan 30 jaar doelstellingen opgelegd betreffende het opvangen, het behandelen en de lozing van stedelijk afvalwater met de omzetting van de Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater.⁴ In het Vlaams Gewest is dit onder meer omgezet in een bovengemeentelijke saneringsverplichting – de gewestelijke verplichtingen – en een gemeentelijke saneringsverplichting – de verplichtingen rond collectieve sanering die op de gemeenten rust. Er is een sterke toename geweest van zuiveringsgraad sinds de start van de uitbouw van de openbare waterzuivering, met een zuiveringsgraad die van 22% (begin 1992) naar 86% (april 2022) gestegen is.⁵ Die stijging neemt de laatste jaren echter af in snelheid.

17° Met de stroomgebiedbeheerplannen zijn reductiedoelstellingen (voor fosfor en stikstof) geformuleerd voor het behalen van de goede toestand.⁶ Om de ambitieuze doelstelling van de goede toestand zo veel mogelijk te bereiken tegen 2027 en de verwezenlijking van de hierboven vermelde doelstellingen te bewaken zal de Vlaamse Regering nog verder initiatief nemen. Zoals reeds opgenomen in de nota 'De grote STROOMVERSNELLING' is het opzet ook te zorgen voor een beleid inzake asset management om risico's op uitval van de infrastructuur terug te dringen en wordt een aanpak om de huidige negatieve impact van overstorten op ontvangende waterlopen terug te dringen beoogd. Het instrument van openbare dienstverplichtingen zal hiervoor ingezet worden. Via dit decreet worden hiervoor al de instrumenten voor handhaving ingepast.

Beleidsmaatregelen en doelstelling

Wijzigingen wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen

18° De voorgestelde wijzigingen voeren een administratieve beroepsmogelijkheid in. Het doel daarbij is om het administratief beroep, zoals het al bestaat voor de gerangschikte onbevaarbare waterlopen, ook mogelijk te maken voor de categorie van de publieke gracht.

Wijzigingen aan het gecoördineerd decreet van 15 mei 2009 Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO)

19° Deze wijziging scherpt het vergunningstelsel van de omgevingsvergunning aan door een bijkomende voorwaarde op te leggen. De bepaling wordt pas uitvoerbaar wanneer ze op een door de Vlaamse Regering te bepalen datum in werking treedt.

Wijzigingen aan het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018

20° Er wordt met de wijzigingen aan de geformuleerde doelstellingen gewerkt via een aantal verschillende beleidsmaatregelen.

21° Zo is er de verplichting van de opmaak van het hemelwater- en droogteplan als voorbereiding en opvolging van het integraal waterbeleid. Daarmee wordt de

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/NL/legal-content/summary/urban-waste-water-treatment.html>

⁵ <https://www.vmm.be/water/riolering/zuiveringsgraad>

⁶ Zie ook maatregelenprogramma bij de SGBP 2022-2027: https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/maatregelenprogramma/maatregelenpakket-per-groep/mapro22-27_hoofdstuk-4.pdf

integrale visie onderbouwd die een gemeente ook zal gebruiken bij de invulling van zijn gemeentelijke saneringsplicht.

22° Er wordt ingegrepen op de mate waarin bijgedragen zal worden in de kosten voor aanleg en verbetering van openbare zuiveringsinfrastructuur door de koppeling te maken met een goedgekeurd hemelwater- en droogteplan en naleving van de verplichtingen gekoppeld aan de gemeentelijke saneringsverplichting. Hiermee wordt ervoor gezorgd dat de beschikbare middelen ingezet worden op een doordachte manier, die eveneens onderbouwd is door de integrale visie in het hemelwater- en droogteplan.

23° De toezichtinstrumenten worden verder versterkt. De toezichthouder zal bij het niet naleven van zijn raadgevingen, aanmaningen en bevelen verdere stappen kunnen zetten als blijkt dat er onvoldoende invulling gegeven wordt aan doelstellingen die geformuleerd zijn in bv. de geldende stroomgebiedbeheerplannen en in het bijzonder aan de openbare dienstverplichtingen. Die versterking van instrumenten is noodzakelijk om de bewaking van het bereiken van de doelstellingen te realiseren.

Impactanalyse

Maatschappelijke impact

De maatschappelijke impact komt duidelijk naar voor in de al aangehaalde beleidsdocumenten en planinstrumenten. Het aanpakken van zowel verontreiniging en een meer duurzaam beheer van onze natuurlijke watervoorraden moet voordelen opleveren op verschillende vlakken. Bovendien moet een doordacht beheer van hemelwater en droogte onze regio beter wapenen tegen meer extreme klimaatscenario's waarmee we volop geconfronteerd zijn. Die extreme weerevents leggen immers niet enkel een zware last en kost op ons natuurlijk kapitaal, maar evengoed vertegenwoordigen ze bijkomende financiële lasten die maatschappelijk gedragen moeten worden.

Budgettaire impact op de diensten van de Vlaamse overheid

De opvolging van de opmaak van de hemelwater- en droogteplannen vereist een bijkomende inzet van VTE. De meer uitgebreide toezichtsoverdrachten die aan de toezichthoudende ambtenaar worden toegewezen zullen ook een impact veroorzaken op de in te zetten VTE.

Budgettaire impact op de lokale besturen

Door het opleggen van de vereiste van een goedgekeurd hemelwater- en droogteplan kan het in aanmerking komen voor subsidie een potentiële impact uitmaken voor de beschikbare middelen van de lokale besturen, meer bepaald de middelen die beschikbaar zijn voor de uitbouw van nieuwe infrastructuur en voor de optimalisatie van de bestaande infrastructuur.

Bestuurlijke impact op de lokale en provinciale besturen

Er is geen impact op de lokale besturen. De gemeentelijke saneringsplicht is geen nieuwe taak.

Implementatie

Wijzigingen aan de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen

Voor de invoering van het beroep zijn geen specifieke aspecten rond implementatie te bespreken.

Wijzigingen aan het gecoördineerd decreet van 15 mei 2009 Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO)

Een nog bij besluit Vlaamse Regering aan te nemen inwerkingtredingsdatum zal de wijziging uitvoerbaar maken. De Vlaamse Regering kan bepaalde aspecten nog verder uitwerken in uitvoeringsbepalingen.

Wijzigingen aan het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018

De uitvoering van de voorgestelde wijzigingen is duidelijk toe te wijzen.

- De hemelwater- en droogteplannen uitwerken en aannemen is een verantwoordelijkheid van de gemeenten. De Vlaamse Regering kan daarvoor nog de nodige procedurele aspecten bepalen bij uitvoeringsbesluit.
- Het toezicht is geen nieuwe taak maar wordt uitgebreid. De toezichthoudende ambtenaren, bij de Vlaamse Milieumaatschappij, zullen dat aangepast toezicht blijven uitvoeren.

C. Totstandkomingsprocedure

Bij de totstandkoming van dit voorgesteld ontwerp werd er in de loop van 2023 ruim afgestemd met de verschillende betrokken actoren:

- VMM
- De exploitanten van het openbaar waterdistributienetwerk
- VVSG
- Rioolbeheerders
- Aquafin

D. Bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest

Het decreet regelt een gewestmaterie (artikel 6, §1, II, 1° en 4° van de Bijzondere Wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der Instellingen).

II. Toelichting bij de artikelen

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen verdere uitleg.

Artikel 2 en 3

De wet onbevaarbare waterlopen voorziet dat een beroep bij de minister kan worden ingesteld tegen de beslissingen over machtigingen aan onbevaarbare waterlopen voor zo ver deze beslissingen niet in het kader van de beslissingen over een omgevingsvergunning worden genomen. Bij machtigingen verleend voor inrichtingswerken of andere werken aan, onder of boven een publieke gracht is zo'n beroepsmogelijkheid op heden niet voorzien. Het is wenselijk deze mogelijkheid in analogie met de bestaande regeling voor onbevaarbare waterlopen ook te voorzien.

Artikel 4

Het nieuwe artikel 4.3.9 VCRO bepaalt dat een *omgevingsvergunning voor het bouwen of herbouwen van een gebouw* dat huishoudelijk afvalwater loost in het

collectief nog te optimaliseren buitengebied zoals vastgelegd in het zoneringplan maar kan worden verleend in de volgende gevallen:

- 1° het huishoudelijk afvalwater komt reeds terecht in een riolering die is aangesloten op een operationele waterzuivering;
- 2° de rioolbeheer bevestigt dat de aanbesteding van de een riolering die is aangesloten op een operationele waterzuivering binnen de zes jaar gepland is waarbij er geen afbreuk kan gedaan worden aan de doelstellingen die voor het gebied in kwestie werden vastgelegd in een meerjarenplan om invulling te geven aan de gemeentelijke saneringsverplichting;
- 3° de individuele of collectieve installatie voor de zuivering van het huishoudelijk afvalwater is opgenomen in een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden;
- 4° de aanvrager verzekert de aanleg van een septische put waarop het huishoudelijk afvalwater wordt aangesloten wanneer het gaat over een bouw of herbouw met maximaal negen wooneenheden.
- 5° als niet voldaan is aan vorige punten, legt de aanvrager een individuele of collectieve installatie voor de zuivering van het huishoudelijk afvalwater aan. Hierbij is het onbelangrijk of deze nadien aan de instantie bevoegd voor de sanering van het afvalwater wordt overgedragen. Dergelijke overdracht behoort zeker tot de mogelijkheden.

Hoewel de regeling daar meer vanzelfsprekend is, wordt in het nieuwe artikel 4.3.9 VCRO eveneens opgenomen wat geldt in het individueel te optimaliseren buitengebied. In een dergelijke gebieden geldt dat een omgevingsvergunning alleen verleend kan worden in de volgende gevallen:

- 1° het huishoudelijk afvalwater komt reeds terecht in een riolering die is aangesloten op een operationele waterzuivering;
- 2° de individuele of collectieve installatie voor de zuivering van het huishoudelijk afvalwater is opgenomen in een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden;
- 3° als niet voldaan is aan vorige punten, legt de aanvrager een individuele of collectieve installatie voor de zuivering van het huishoudelijk afvalwater aan. Hierbij is het onbelangrijk of deze nadien aan de instantie bevoegd voor de sanering van het afvalwater wordt overgedragen. Dergelijke overdracht behoort zeker tot de mogelijkheden.

Ook voor verkavelingen wordt een regeling opgenomen om reeds in dat stadium duidelijkheid te krijgen over hoe de zuivering en desgevallend inzameling van het huishoudelijk afvalwater zal geregeld worden. Een *omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden* kan alleen worden verleend als aan een van de volgende voorwaarden is voldaan:

- 1° de aanvraag tot het verkavelen van gronden de noodzakelijke handelingen omvat voor de aanleg van riolering binnen het project, die wordt aangesloten op een operationele waterzuiveringsinstallatie of waarbij de rioolbeheerder bevestigt dat de aanbesteding van een riolering die is aangesloten op een operationele openbare waterzuiveringsinstallatie, binnen de zes jaar gepland is;
- 2° de aanvrager legt collectieve of individuele installatie(s) voor de zuivering van het huishoudelijk afvalwater aan waarop de nieuw op te richten gebouwen binnen de verkaveling aangesloten worden, ongeacht of deze installatie nadien aan de instantie bevoegd voor de sanering van het afvalwater wordt overgedragen, als een aansluiting als vermeld in punt 1° niet mogelijk is;
- 3° als het een verkaveling met maximaal één bijkomende bouwkavel betreft, gelegen in het collectief nog te optimaliseren buitengebied, dan legt de vergunning de aanleg van een septische put op;
- 4° als de aanvraag niet de handelingen, vermeld in punt 1° tot en met 3° bevat, worden in de omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden de nodige voorwaarden of lasten opgelegd opdat het huishoudelijk afvalwater van de nieuw op te richten gebouwen binnen de verkaveling terecht komt in een

riolering als vermeld in punt 1°, of aangesloten wordt op collectieve of individuele installatie(s) als vermeld in punt 2°, ongeacht of deze installatie nadien aan de instantie bevoegd voor de sanering van het afvalwater wordt overgedragen.”.

Zowel in de regeling voor het bouwen en verbouwen als voor het verkavelen geldt dat de rioolbeheerder er steeds dient over te waken dat doelstellingen die vastgelegd zijn in kader van de invulling van de gemeentelijke saneringsverplichting en die opgenomen in een meerjarenplan ter zake, niet in het gedrang komen.

De geldende regels uit het Vlarem II inzake de aansluitverplichting blijven onverminderd van toepassing.

Aldus zal een verkavelaar in eerste instantie moeten nagaan of de aansluiting op een operationele openbare waterzuiveringsinstallatie mogelijk is.

Is aansluiting op een operationele waterzuiveringsinstallatie niet mogelijk, zal de verkavelaar collectieve of individuele installatie(s) voor de zuivering van het huishoudelijk afvalwater dienen aan te leggen.

Voorziet de aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden niet in dergelijke handelingen, zal de overheid maar een vergunning kunnen verlenen indien deze de nodige voorwaarden of lasten oplegt om deze (getrapte) aansluiting te garanderen.

De uitvoering van lasten is gewaarborgd door een afdoende financiële waarborg (art. 4.2.16 VCRO), de uitvoering van voorwaarden wordt gewaarborgd doordat handhavend opgetreden kan worden tegen de niet-naleving.

De Vlaamse Regering wordt gemachtigd om indien nodig de bovenstaande bepalingen inhoudelijk te verfijnen en ook gehanteerde begrippen (bv de rioolbeheerder, een septisch put, individuele of collectieve installatie voor de zuivering van het huishoudelijk afvalwater) te verduidelijken.

De Vlaamse Regering bepaalt de datum van inwerkingtreding van dit nieuwe artikel 4.3.9 (zie artikel 16).

Deze regeling is van toepassing op omgevingsvergunningsaanvragen die worden ingediend na inwerkingtreding van dit wijzigingsartikel.

Artikel 5

Dit artikel voegt het opschrift van een nieuwe afdeling in.

Artikel 6

Door de klimaatverandering worden we de laatste jaren meer en meer geconfronteerd met een gewijzigd neerslagpatroon. Voor Vlaanderen betreft dat meer regen in de winter en minder neerslag in de zomer. Bovendien neemt ook de intensiteit van de buien toe waardoor buien met korte en intense neerslag worden afgewisseld door langere, drogere periodes. Om hiermee om te gaan is het belangrijk om niet alleen meer ruimte te geven aan water, maar ook zoveel mogelijk het grondwater aan te vullen. Via de opmaak van een hemelwater- en droogteplan dient er vorm te worden gegeven aan een integrale, gedragen en gebiedsdekkende visie op het hele watersysteem. Enkel door het watersysteem in zijn totaliteit te bekijken (grondwater, oppervlaktewater en hemelwater) en dit met alle betrokken partners, zal immers op een doordachte manier wateroverlast en waterschaarste kunnen aangepakt worden. Een hemelwater- en droogteplan is in hoofdzaak een visie en kent als dusdanig geen rechtstreekse doorwerking.

Elk gebied is uniek: het heeft zijn eigen ondergrond, bestaand riolerings- en waterlopenstelsel, reliëf, verstedelijking, type bebouwing, mogelijkheden, noden en knelpunten. Een visie en aanpak op lokaal niveau is dus aangewezen. De gemeenten

krijgen daarom de verantwoordelijk toegewezen voor de opmaak van het hemelwater- en droogteplan.

In de Blue deal https://bluedeal.integraalwaterbeleid.be/over-blue-deal/blue_deal_clean_tw.pdf) krijgt het hemelwater- en droogteplan nu reeds een belangrijke plaats. De CIW werkte reeds een concrete blauwdruk (https://www.integraalwaterbeleid.be/nl/beleidsinstrumenten/hemelwater-en-droogteplannen/blauwdruk_hwdp.pdf) uit voor de opmaak van een hemelwater- en droogteplan.

Als uiterste termijn voor de opmaak van het hemelwater- en droogteplan werd 31 december 2024 weerhouden. Rekening houdende met de reeds aanwezige dynamiek en engagementen, wordt geen strikte timing opgenomen in het decreet. De Vlaamse Regering krijgt echter wel het mandaat om een aantal nadere regels vast te leggen onder meer over de inhoud, het tijdsplan voor de opmaak en actualisatie van de hemelwater- en droogte plannen en voor een overgangsregeling voor reeds bestaande hemelwater- en droogteplannen.

Artikel 7

Met dit artikel wordt een beperkte wijziging doorgevoerd aan de definitie 12° en 18° om te verduidelijken dat zowel de bouw als de exploitatie van een individuele behandelingsinstallatie voor afvalwater gevat kan worden in kader van de gemeentelijke saneringsverplichting.

Artikel 8

Het decreet voorziet nu reeds dat projecten die op het subsidieprogramma voor de rio-subsidies in lijn moeten zijn met het gemeentelijk waterbeleid. Gelet op de verankering van de hemelwater- en droogteplannen is het aangewezen om de criteria aan te passen. Projecten kunnen enkel nog in aanmerking komen voor subsidiëring wanneer de gemeente waarin ze voorzien worden, beschikt over een goedgekeurd hemel- en droogteplan en dit vanaf 1 januari 2025. Hierdoor versterken we die initiële doelstelling en zorgen we tevens voor een dynamiek wat betreft de opmaak van de hemelwater- en droogteplannen an sich. Projecten komen bovendien pas in aanmerking voor een subsidie als ze niet strijdig zijn met het hemelwater-en droogteplan.

Daarnaast vormt het correct nakomen van de openbare dienstverplichtingen voor de invulling van de gemeentelijke saneringsverplichting die desgevallend nog worden opgelegd, een voorwaarde voor het toekennen van subsidies. Dit verzekert een optimaal rendement van de ingezette financiële middelen.

Artikel 9

De toepassing van artikel 9 tot en met 15 en artikel 16 van de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen, wordt voor gemeentelijke rioolbeheerders uitgebreid naar de volledige taak van algemeen belang inzake sanering en dus niet langer beperkt tot de niet-prioritaire rioleringen. Op deze manier wordt het toepassingsgebied verder in overeenstemming gebracht met dat van de nv Aquafin, die deze wetgeving kan toepassen bij het vervullen van de taken die decretaal werden toevertrouwd.

Artikel 10

Het toezichtmandaat van de toezichthoudende ambtenaren wordt uitgebreid zodanig dat ook toezicht op de implementatie van de verplichtingen inzake sanering. Het bestaande handhavingskader voor de productie en levering van water bestemd voor menselijke aanwending wordt verder aangevuld zodat het niet naleven van controleverplichtingen voor zowel de levering van drinkwater als voor de levering en gebruik van teruggewonnen water kan gehandhaafd worden door de toezichthoudende ambtenaar. Daarnaast wordt een reparatie ingeschoven voor wat betreft de handhaving van de aspecten van de Verordening (EU 2020/741) van 25 mei 2020 inzake minimumeisen voor hergebruik van water. Er werd reeds een uitbreiding gedaan naar het toezicht op de implementerende Vlaamse regelgeving

van de verordening, maar het toezicht op de rechtstreeks werkende bepalingen van de verordening ontbraken.

De toezichthoudende ambtenaren krijgen met de voorgestelde wijziging nu ook toegang tot de infrastructuur die aangewend wordt voor de sanering, wat een noodzakelijk instrument is voor een performante uitoefening van het toezicht. De toegang is net zoals voor inrichtingen beperkt wanneer de infrastructuur deel zou uitmaken van een woning. Op die manier wordt het recht op het privéleven niet geschonden.

Artikel 11

Dit artikel verduidelijkt wanneer de toezichthoudende ambtenaren bepaalde instrumenten zullen kunnen inzetten wanneer al uitgebracht raadgevingen, bevelen of aanmaningen door in gebreke blijvende partijen niet nageleefd worden. Dit mandaat is geen volledig nieuw mandaat. Het bestaande artikel wordt hernomen en naar leesbaarheid toe bijgeschaafd.

Bijkomend worden de instrumenten beschikbaar voor de toezichthoudende ambtenaar bij het niet naleven van bepaalde controleverplichtingen, zowel voor water bestemd voor menselijke consumptie als voor tweedecircuitwater. Bij ernstige knelpunten en weigering om de bevelen uit te voeren kan stopzetting van levering opgelegd worden of ambtshalve uitvoering of laten uitvoeren van de noodzakelijke maatregelen. De mogelijkheid om als leverancier zelf een opheffing van de stopzetting te vragen bij de toezichthoudende ambtenaar wordt verruimd van water bestemd voor menselijke consumptie naar water bestemd voor menselijke aanwending.

Voor het toezicht op de instanties die verantwoordelijk zijn voor de gemeentelijke saneringsplicht worden een gelijkaardig mandaat ingeschreven. Het gaat terug om instrumenten die ingezet zullen worden wanneer eerdere raadgevingen, bevelen en aanmaningen niet nageleefd worden. Het instrumentarium daarvoor is aangepast aan de doelstellingen die met de bovenstaande artikels in het decreet ingeschoven worden en in lijn met de doelstellingen die aangehaald zijn bij de situering en doelstellingen. De toezichthoudende ambtenaar zal aanwending van financiële middelen van de instanties kunnen blokkeren als zij vaststellen dat de opgelegde doelen in het kader van de saneringsverplichting (zoals bepaalde reductiedoelstellingen van vuilvrachten) onvoldoende vervuld worden. Daartoe zal in dat geval de toezichthoudende ambtenaar de nodige maatregelen ambtshalve kunnen (laten) uitvoeren. Dit is gemotiveerd door de aansnellende deadline van 2027 voor het in goede toestand brengen van onze waterlopen, waarbij vertragingen niet langer absorbeerbaar zijn zonder risico op ingebrekestellingen voor het niet realiseren van de door de kaderrichtlijn Water opgelegde verplichtingen.

Artikel 12

Met het uitbreiden van het toezichtmandaat en de raadgevingen, bevelen en aanmaningen die de toezichthoudende ambtenaren kunnen opleggen is het gepast om het beroep tegen die maatregelen uit te breiden. Wat gebeurt met dit artikel.

Artikel 13

Net zoals er een procedure bestaat voor water bestemd voor menselijke aanwending waarbij de levering stopgezet zou zijn, de knelpunten geremedieerd zijn en de heropstart gerechtvaardigd is, moet dat het geval zijn voor het toezicht op sanering.

Dit artikel voegt daarvoor de procedure in.

Een aanpassing aan het eerste lid wordt eveneens doorgevoerd zodat de procedure ook beschikbaar is te zetten in geval van de levering van water bestemd voor menselijke aanwending (niet consumptie).

Artikel 14, 15 en 16

Deze artikels maken het toezicht- en handhavingskader concreet in de zin dat waar nodig de strafbepalingen en strafmaten ingevoegd worden voor wat betreft de instanties verantwoordelijk voor de gemeentelijke saneringsplicht.

Artikel 17

Dit betreft een inwerkingtredingsbepaling die van toepassing is op artikel 4 van het decreet.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme

Zuhal DEMIR